

ROLAND PORTICHE

Trilogia cronovizorului

I

MAȘINA ERNETTI

roman

Traducere din limba franceză
de Otilia-Maria Cojocaru

Lebăda Neagră
Iași, 2022

1.

Undeva în nord-estul Siciliei, în regiunea Messina, un bărbat privea marea. Era frig și ploaia cădea în rafale. Era în luna martie, anul 1938. Războiul plutea deja în aer, precum un miros urât, imposibil de alungat.

Bărbatul aștepta feribotul care trebuia să-l ducă în Reggio Calabria. Se numea Ettore Majorana și nu avea decât 32 de ani. Cine s-ar fi putut gândi că acest sicilian înalt și foarte slab, cu un chip livid ce aducea a disperare, înveșmântat într-un palton sărăcăcios care abia îl proteja de frig, era unul dintre cei mai mari fizicieni ai veacului XX?

Cu două zile în urmă, el îi scrisese o scrisoare directorului Institutului de Chimie și Fizică din Napoli, unde predă, anunțându-l că luase o „hotărâre inevitabilă” și că dorea să dispară. Nu vedea nicio altă cale de a pune capăt unei idei care-l măcina pe dinăuntru, ca un cancer.

Din păcate, atunci când se afla pe pachebotul care-l ducea de la Napoli la Palermo, nu a avut tăria de caracter necesară pentru a se sinucide. „Marea” – mai scria el – „m-a respins.” Astfel, el a decis să fugă. Dar cum să fugi de tine însuși?

În mintea sa atât de complexă, încât se pierdea pe sine acolo, încolțise germenul unei invenții terifiante, o mașină năzărită din acea fizică nouă atât de ciudată, care era denumită mecanică cuantică. Puterea sa de distrugere ar fi fost infinită, căci izbutea să ajungă până în măruntaiele sufletului omenesc.

Pentru moment, nu era decât o idee. Dar ce putea fi mai rău decât o idee, atunci când ea este insuflată de Diavol?

2.

— Priviți! Măinile sale...

Femeia care strigase arăta spre un bătrân îmbrăcat în straie de călugăr, întins pe pat. Părea a dormi. Un medic se apropie, scoase un stetoscop și i-l așează pe piept, luându-i în același timp pulsul.

— I-a crescut tensiunea, constată practicianul. Și are palpitații.

— Priviți-i și picioarele! strigă din nou femeia.

Îngenunche și începu să se roage febril. Într-adevăr, picioarele și mâinile călugărului erau acoperite de pete roșietice.

— Îi crește temperatura! strigă medicul. A ajuns la patruzeci și două de grade. Faceți-i loc!

Patru frați capucini, care-i erau un fel de gărzi de corp, împinseră mulțimea de oameni mai în spate. Trebuie să spunem că aceasta se întindea de la cămăruță și până la ieșirea din Mănăstirea Pietrelcina, unde trăia cel pe care toată lumea îl numea de-atunci *Padre Pio*. *Padre* suferea de o boală neobișnuită, pe care mulți italieni o considerau un miracol. Măinile, picioarele și pieptul său se acopereau constant de plăgi, care, inevitabil, te duceau cu gândul la cele ale lui Hristos pe cruce. Erau însoțite de dureri arzătoare și, uneori, de sângerări. De atunci, valurile de credincioși care veneau să-l viziteze sporită. Unii voiau să se spovedească, alții veneau în speranța unei vindecări miraculoase. Fuseseră perioade în care *Padre* primea până la o sută douăzeci de vizitatori pe zi!

Cum se afla în primul rând, părintele Pellegrino Ernetti nu rată nimic din acest fenomen miraculos. Era încă un bărbat foarte tânăr, care-și păstrase alura de student, cu ochelarii micuți, rotunzi, din metal, părul șaten cârlionțat și o privire malițioasă, pregătită să se minuneze în fața spectacolelor lumii. El văzuse petele apărând pe palmele și pe picioarele lui *Padre*. Simți, de asemenea, acel parfum suav, semnalat de nenumărați martori, despre care se spunea că ar aparține sângelui celui ce trăia minunea. Ochii i se umplură de lacrimi, căzu în genunchi și începu a se ruga cu intensitate.

În acel moment, realizează că părintele Leonardo, trimisul Vaticanului, îl privea. Obrajii i se îmbujorară. Câteva minute mai târziu, ajutat, fără îndoială, de calmantul pe care i-l dăduse medicul să-l bea, *Padre Pio* adormi. Doctorul le ceru tuturor celor prezenți să iasă din chilie. Făcându-i un semn cu mâna, părintele Leonardo îi propuse tânărului Ernetti să iasă împreună.

Sfântul Oficiu avea motive întemeiate pentru a rămâne rezervat în cazul lui *Padre Pio*. Pentru început, pentru că această chestiune era considerată o tulburare psihică, însă credințioșii nu trebuiau șocați. Apariția stigmatelor atrăgea un număr de oameni atât de mare, încât Vaticanul prefera să acționeze cu tact. Un alt motiv, mult mai delicat, îl constituiau numeroasele donații bănești făcute de către pelerini lui *Padre* sau instituțiilor care îi erau afiliate. Or, cu două luni în urmă, în primăvara anului 1955, confreria din care făcea parte *Padre Pio* fusese implicată într-o deturnare de fonduri. Din acest motiv, la fiecare apariție a stigmatelor, un reprezentant din ierarhia Bisericii era prezent, iar în acea zi, misiunea îi revenise părintelui Leonardo.

Leonardo nu era un spectator obișnuit, fiind, pe de o parte, un psiholog renumit, iar, pe de alta, și un membru eminent al Academiei Pontificale de Științe. Se făcuse remarcat în cadrul eforturilor întreprinse pe atunci de Vatican, în vederea reconcilierii culturii, științei și credinței creștine. Acest creștin sincer era, de asemenea, un redutabil polemist, care combătea energic

superstițiile și credințele lipsite de orice raționament. Biografia al părintelui Ernetti îi atrăsese atenția și, prin urmare, îi propusese o întâlnire la Pietrelcina. Vai, acum, tânărul se gândea că și-a ratat șansa din cauza emotivității de care dăduse dovadă.

Făcură câțiva pași în grădina mănăstirii:

— Impresionant, nu-i așa?

— Știu, părinte Leonardo, ca un bun exorcist, că trebuie să rămân stăpân pe mine. Dar da, mărturisesc, m-a bulversat.

— Este scuzabil. Este vorba totuși despre un fenomen psihic. Un prieten de-al meu, specialist în hipnoză, mi-a vorbit despre o experiență ciudată, legată de o medalie din metal. Ați auzit vorbindu-se despre acest lucru?

— Nu, nu cred.

— În timpul unei ședințe, el a convins o pacientă de faptul că urma să îi pună o medalie încinsă pe antebraț. Medalia era la o temperatură normală, însă pacienta a dezvoltat toate simptomele unei arsuri serioase, apărându-i și o bășică zdravănă.

— Din cauza autosugestiei?

— Exact. Medicina psihosomatică este abia la început, fiule. Într-o zi, ea va elucida toate relele de care suferă oamenii. Și tot ea va explica stigmatul de care suferă *Padre Pio*.

Părintele Ernetti nu era convins decât pe jumătate. Ceea ce văzuse cu treizeci de minute înainte era atât de bulversant, încât i-ar fi părut tare rău să creadă că nu era vorba despre un miracol.

— Cu toate acestea, am văzut clar plăgile de pe corpul lui *Padre*. Sângerau. Credeți într-adevăr că totul ține de imaginația lui?

Leonardo se opri și își privi amuzat interlocutorul:

— Vreți să v-o dovedesc?

Pe tânărul preot îl derută această siguranță de sine:

— Eh, da...

— Acum vreo 20 de ani, un medic anatomist a studiat printr-un experiment supliciuul crucificării. El a demonstrat că palmele condamnatului nu puteau suporta greutatea corpului său, ele

se dezmembrează imediat, deducând astfel că Iisus fusese ținut de încheieturile mâinii sau că brațele l-au fost pur și simplu legate. Unde apar stigmatul lui *Padre Pio*?

— Pe palme, admise tânărul.

— Prin urmare, ele nu sunt inspirate de Hristos, ci de imaginile pe care el le are cu acesta, din tablourile lui Rubens, Rembrandt sau Tiepolo.

Demonstrația era impecabilă, imposibil de combătut. Era evident că părintele Leonardo îl lua drept un ignorant sau un naiv.

— Oamenilor le place să-și spună povești, continuă Leonardo reluându-și plimbarea. Și apoi, ajung să le creadă. Ați studiat ritualurile de exorcizare, nu-i așa?

— Da, timp de doi ani, la seminar.

— Doriți să deveniți exorcist, părinte Ernetti?

— Nu cu normă întreagă, ci mai degrabă ca o completare a muncii mele.

— Este bine să cunoști ritualurile, așa cum este și mai bine să-ți dezvolți intuiția. Eu însumi mi-am petrecut mult timp făcând acest lucru. Eu *simt* când mă aflu în fața unui fals posedat, în 98% din cazuri. Adevăratele miracole sunt rare, prietene. Din fericire, căci fără ele, viața ar fi imposibilă, nu credeți?

— Negreșit, părinte! Să știți că voi fi mai vigilent pe viitor. Nu știa însă dacă va fi vreun viitor.

— Părinte Ernetti, nu v-am chemat aici pentru a vă ține o predică. Îmi rămân numeroase cercetări științifice de întreprins, într-un număr finit de domenii. Parcă-mi aminteam că sunteți muzicolog?

— Da, părinte. M-am specializat în muzica prepolifonică. Muzica antică, dacă preferați, înainte de apariția polifoniei din Evul Mediu.

— Sunteți, deci, un bun cunoscător al civilizațiilor antice?

— Forțat de împrejurări. Prin munca mea, am fost adesea obligat să descifrez hieroglife sau tăblițe cuneiforme.

— Cu toate acestea, biografia dumneavoastră stipulează că

ați studiat și mecanica cuantică? De unde acest interes pentru fizica modernă?

— Din faptul că știința contemporană reunește cele mai vechi intuiții metafizice din timpurile antice. Ea ne oferă mijloacele de a dezlega marile secrete ale universului, esența materiei, a timpului, a spațiului, ale începuturilor lumii. Aceste lucruri mă pasionează.

Leonardo, fin psiholog, observă la tânăr înflăcărea pe care spera să o vadă și care se dovedea reală.

— Aveți, deci, nevoie de știință pentru a crede, tânărul meu prieten? îi spuse el pe un aer voit sever.

— Din contră. Cred cu fermitate că mecanica cuantică și cosmologia ne dezvăluie adevărata măreție a lui Dumnezeu.

— Mai bine decât Biblia?

— Diferit față de aceasta. Biblia ilustrează, fizica se folosește de ecuații, însă ambele merg în aceeași direcție.

Realiză că vorbea repede, mânat de fervoarea tinereții.

— Iertați-mă, părinte, fără îndoială m-am înflăcărat prea din cale-afară.

— Entuziasmul este o calitate a vârstei dumneavoastră. Nu o lăsați să vă orbească, dar păstrați-o îndelung.

— Desigur, părinte Leonardo.

— Vă împărtășesc pasiunea pentru știința modernă, însă eu, din păcate, am 74 de ani și sufăr de inimă. Iată-mi, deci, propunerea: am nevoie de un asistent tânăr, care să beneficieze de dubla dumneavoastră competență – cea de fizician și de istoric. Vă interesează?

3.

— Am simțit durerea crescând în intensitate... și apoi, brusc, nimic. O extincție radicală a sunetului și-a luminii. Primul meu gând a fost: *Proștii! M-au ucis.*

— Vorbiți despre medici?

— Da, cred că ei mi-au cauzat moartea încercând să mă reanimeze.

— Nu mai simțeți nimic?

— Nici frigul, nici căldura, nici durerea. Și atunci, m-am dedublat. Nu găsesc alt cuvânt.

Schimbul acesta de replici avea loc în cafeneaua Spitalului Maggiore din Milano. Omul așezat în fața părintelui Ernetti era un arhitect trecut de 40 de ani. Tocmai scăpase cu viață în urma unui stop cardiac sever, iar experiența prin care susținea că trecuse avusese loc în timp ce se afla într-o stare de comă.

— Ați avut impresia că v-ați părăsit corpul?

— Era mai mult decât o impresie, părinte. M-am dedublat în adevăratul sens al cuvântului. Pluteam prin cameră și mă înălțam spre plafon.

— Și medicii?

— Le simțeam panica, făceau tot ce puteau pentru a-mi „reporni” inima. Eu însumi îmi vedeam corpul lipsit de viață sub plafonul sălii de urgențe. Era straniu. Am privit înainte și am văzut acel tunel...

De câteva luni, acest tip de incidente se înmulțiseră în Italia,

dar mai ales în Statele Unite. În general, ele erau raportate de anesteziștii spitalelor. Grație progresului tehnicilor de reanimare, bărbații și femeile puteau fi scoși din starea de comă în care se cufundau. Cei care-și reveneau spuneau adesea aceeași poveste. Intrigat, părintele Leonardo întreprinse o anchetă referitoare la aceste experiențe și, în prezent, părintele Ernetti, devenit asistentul său, fusese trimis să culegă mărturiile pacienților. Se încredință rapid că personalitatea sa caldă le dădea încredere martorilor, incitându-i să dezvăluie ceea ce nu îndrăzneau să-i spună unui medic.

Munca părintelui Ernetti nu se limita, evident, la aceste discuții. Își petrecea majoritatea timpului la Universitatea del Sacro Cuore din Milano, în departamentul de psihologie experimentală. I se încredințase adaptarea într-o manieră italiană a unei serii de teste psihologice *made in USA*, destinate centrelor de reeducare. Era util, însă deloc antrenant. Cu toate acestea, el se dedica sarcinii sale cât mai serios cu putință. Locuia într-o mănăstire din Milano, la periferie, și își parcurgea traseul până la universitate în fiecare dimineață cu bicicleta. Adesea, aducea cu sine o parte din munca întreprinsă de-a lungul săptămânii, fapt care-i surprindea pe colegii săi.

— De ce nu vii cu noi la cinema? Redifuzează *Ivanhoe*, cu Robert Taylor, la Majestic!

El însă prefera să lucreze. Intuiția îi spunea că, după întâlnirea sa neașteptată cu părintele Leonardo, viața îi adusese în cale o frumoasă aventură pe care nu trebuia să o rateze. Această impresie era accentuată și de faptul că, într-o oarecare măsură, el însuși era „testat”. Părintele Leonardo nu era niciodată prea departe și se interesa mereu de tot ce făcea, chiar și atunci când era vorba doar de niște detalii neglijabile.

Pe deplin fericit, bătrânul psiholog întreprindea cercetări individuale pe teme mult mai interesante decât testele psihologice, precum cele legate de pacienții treziți din comă. Un domeniu care-l pasiona pe deplin pe Ernetti, la limita dintre

știință și metafizică, dat fiind că martorii aveau certitudinea că *au văzut* lumea de dincolo.

— Descrieți-mi tunelul!

— Nu era prea lung. La capătul său vedeam o lumină albă, dar care nu mă orbea. Aveam impresia că mă dilatam în această lumină.

— Ce simțeți?

— O imensă fericire, o veritabilă beatitudine. N-am mers prea departe în lumină, dar am înțeles ce anume reprezenta. Un sentiment de fuziune, de iubire deplină. Mi-am zis: *Aceasta este moartea, deci? Nu-i chiar așa rea, în cele din urmă!*

Raportându-i această mărturie părintelui Leonardo, tânărul îi încredință următoarea idee:

— Nu aș vrea să speculez prea mult, însă această mărturisire avea toate elementele unei stări de grație, așa cum sunt ele descrise în Sfânta Scriptură.

Leonardo dădu din cap a aprobare.

— Există elemente comune, e adevărat.

Tânărul răscoli prin ghiozdanul său și scoase o carte:

— Am găsit un pasaj al Sfintei Teresa, din *Castelul interior*, în care ea descrie aproape același fenomen. Este tulburător. Ea scrie...

Răsfoi cartea, căutând un pasaj subliniat:

— „Sufletul meu voia să scape din trupul meu. În timpul acestei stări de extaz, am realizat că trupul mi s-a răcit gradual, în timp ce mă încerca o mare încântare. Sufletul meu voia să rămână pentru totdeauna în rândul acelor instanțe superioare și să nu mai revină la viață.” Parcă-l aud pe arhitectul meu de azi dimineață!

— Există asemănări, într-adevăr. Ce deduceți de aici?

— Că această stare de conștiință trăită atât de cei treziți din comă, cât și de sfinți, reprezintă o experiență arhaică a umanității. Îmi spun că ea a contribuit, poate, în cazul primilor oameni, la nașterea esenței sacrului.

— Este posibil, tânărul meu prieten! Cercetați amănunțit această idee.

Leonardo își spuse că, în acest caz, entuziasmul părintelui Ernetti îl determina să-l uite puțin pe Dumnezeu, însă nu era vremea de polemici. El avea convingerea că făcuse o alegere bună angajându-l pe acest tânăr. Pe lângă pasiunea sa pentru cercetare, el posedă o agilitate intelectuală care valora mai mult decât toate creierile bine sau prea instruite. Venise vremea, se gândea el, să-i spună care era adevăratul motiv din spatele angajării sale.